

*Рутинський М.Й., к.геогр.н., доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький;*

*Quirini-Poplawski Łukasz, PhD in Geography,
Department of Entrepreneurship and Spatial Management,
Institute of Geography, Pedagogical University of Krakow
Krakow, Poland*

ТРЕНДИ ТРАНСКОРДОННОЇ МОБІЛЬНОСТІ ТА БІЗНЕС-АКТИВНОСТІ УКРАЇНЦІВ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Як на початку повномасштабного російського вторгнення в Україну, так і на третій рік війни Республіка Польща демонструє найбільшу відкритість до українців: вимушених переселенців, трудових мігрантів, студентів та туристів. Уряд Польщі забезпечив доступні умови для підтримки та адаптації біженців. Вимірами такої політики добросусідства й підтримки українського народу є позитивні статистичні тренди транскордонної міграційної й туристичної мобільності та бізнес активності українців у Польщі упродовж 2022-2024 років.

Щодо туристичної мобільності, Польща повсякчас перебувала на лідерських (1-3) позиціях за обсягами відвідувань українцями. До війни конкуренцію їй складали туристичні потоки до рф і Молдови (за рахунок масовості т. зв. човникових туристів). Після початку війни з 2014 р. дотепер Польща щороку є місцем прибуття найчисленнішого виїзного туристичного потоку з України [2].

За січень-листопад 2023 р. масштабність перетину українцями кордону Польщі зростає ще на 10% порівняно з аналогічним періодом 2022 р.: із 14,5 до 15,9 млн осіб. Понад 94% мандрівників, які перетнули польсько-український кордон, це громадяни України [4]. Загалом транскордонна мобільність українців у Польщі за цей період перевищила мобільність самих поляків: 44,3% проти 34,7% (див. рис. 1).

За даними Прикордонної служби Республіки Польщі найбільш перевантаженою інтенсивним трафіком за останні роки є саме ділянка українсько-польського кордону. Зокрема, серед усіх прикордонних переходів найбільше мандрівників у 2023 р. зареєстровано в аеропорту Варшава-Окенце – 5,8 млн осіб (пересічно 19 тис. візитерів за добу); на другому місці – пункт перетину кордону в Медиці (кордон з Україною) – 3,9 млн мандрівників (12,9 тис. за добу), на третій позиції – також пункт перетину кордону з Україною – Корчова – 2,7 млн осіб (9 тис. за добу) [4].

Українці за роки російсько-української війни сформували чільний сегмент в національній структурі іноземних візитерів до Польщі. Так, у першому півріччі 2023 р. в країну в'їхало 16,3 млн громадян України, що склало понад 44% від сумарного транскордонного трафіку. Пік напливу гостей з України припав на липень та серпень 2023 р. (по бл. 4,8 млн візитерів), що пояснюється як сезонною трудовою міграцією, прийомом і мобільністю біженців, так і масовим напливом

туристів у період літніх відпусток (де Польща є як кінцевою дестинацією, так і проміжним пунктом турів українців в інші країни світу).

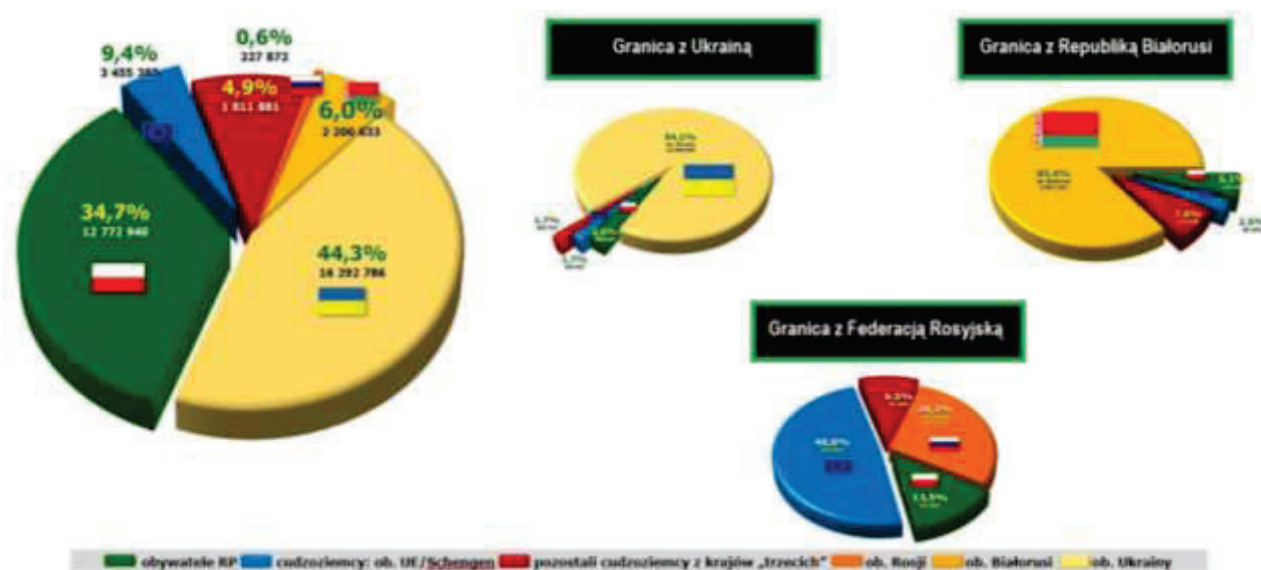

Рис. 1. Структура прибуттів у Польщу за період січень-листопад 2023 р.
Джерело: www.strazgraniczna.pl

Разом із хвилями вимушених переселенців відбувається трансфер бізнес-активності підприємливих українців на терени Польщі. Сприятливе бізнес-середовище, простота реєстрації та відкриття власної справи виступають сприятливими чинниками для низки українців-підприємців започатковувати у Польщі нові бізнеси. За даними Консультаційного центру Дія.Бізнес у Варшаві за підсумками 2023 року кожним десятим новим індивідуальним підприємцем у Польщі став українець [5].

У 2023 р. українці зареєстрували у Польщі 30 325 нових індивідуальних компаній, а за весь період з початку повномасштабної російсько-української війни – 48 464 ФОПів (jednoosobowa działalność gospodarcza (JDG)) у статусі самозайнятості / samozatrudnienie [1]. У цьому статусі підприємці сплачують усі належні податки та претендують на вищі оклади праці, порівняно з найманими працівниками.

Сукупна чисельність офіційно працевлаштованих українців у Польщі на кінець 2023 року складала 750 тисяч (тобто 66,7% із 1 млн 125 тис. усіх працюючих іноземців) [1].

У 2023 р. наймані й самозайняті українці в Польщі, за оцінками Польського інституту економіки, сплатили до польського бюджету податків на загальну суму понад 5 млрд злотих. У 2022 р. цей показник не перевищував 1 млрд злотих [3].

Щодо юридичних осіб – компаній з іноземним капіталом – має місце аналогічний тренд нарощення експансії українського інвестиційного капіталу у Польщу. За підсумками 2023 року, за оцінками Польського інституту економіки, майже третину, а саме 27 тис. компаній з іноземним капіталом в Польщі зареєстрували українці [3].

Серед найбільших українських компаній представлені, наприклад, 22 ІТ-компанії (Forte Group, Valtech, Plarium, Dev.Pro та ін, задіяно понад 870 працівників); платформа курсів із програмування GoIT; стримінговий сервіс Megogo; онлайн-магазин Rozetka; мережа пекарень-кав'ярень «Львівські круасани»; поштовий оператор «Нова пошта»; банк «monobank» тощо.

Географія бізнес-активності українців у Польщі тяжіє до найбільших міст. Так, у 2023 р. 9406 українців започаткували нове індивідуальне підприємництво у Варшаві, 2661 – у Кракові, 2128 – у Вроцлаві тощо.

Констатуємо: зростання кількості працевлаштованих вимушених мігрантів, активний розвиток підприємництва та індивідуальної самозайнятості українців у Польщі перетворюються на ключові чинники динамічного зростання транскордонної туристичної мобільності українців у кризових реаліях багаторічної російсько-української війни. Ці фактори чинитимуть вагомий вплив на подальше зростання статистичних показників туризму (в'їзного та виїзного) як в Україні, так і в Польщі та ЄС у найближчі роки.

Список використаних джерел:

1. Narodowy Bank Polski (2024). Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2023 roku. URL: <https://nbp.pl/publikacje/rozne-publikacje/publikacje-o-przeplywach-migracyjnych/>
2. Quirini-Popławski, Ł., Tomczewska-Popowycz, N., Dorocki, S., Kushniruk, H., & Rutynski, M. (2022). Three decades of tourism development in independent Ukraine. From the collapse of the USSR to the conflict in the Donbas. In H. Janta, K. Andriotis, & D. Styliadis (Eds.), *Tourism Planning and Development in Eastern Europe* (CABI Regional Tourism Series). Wallingford: CABI. pp. 117-132. DOI: 10.1079/9781800620353.0008
3. Polski Instytut Ekonomiczny (2024). Makroekonomia. URL: <https://pie.net.pl/makroekonomia/>
4. Straż Graniczna (2024). Ruch graniczny osób - dane statystyczne osób ewakuowanych do Polski z terytorium Ukrainy (bez odprawy pozasystemowej) oraz osoby odprawione - do/z RP (baza ruchu granicznego osób) / dniami 24.02.2022 r. - 31.03.2024 r. URL: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2705,dane-statystyczne-dotyczace-sytuacji-na-granicy-z-Ukraina>
5. Консультаційний центр для українців Дія.Бізнес у Варшаві (2024). URL: <https://business.dii.gov.ua/warsaw>

УДК 330.1

Сторожук О.В., к.е.н., доцент;

Пугач К.Д.,

здобувач вищої освіти першого (бакалавр.) рівня

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький

АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАГРОЗАМИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління загрозами в діяльності українських підприємств набуває особливої значущості під час воєнного стану та безпрецедентної невизначеності [1].